

تحلیل بازنمایی سیل بهار ۲۰۱۹ در ایران در رسانه‌های بیگانه عربی*

سید ابودر خوش‌بیان^۱، محمد شهبازی‌سلطانی^۲، مهدی محسنی^۳

چکیده

در مواقع بحرانی، نیاز به کسب اطلاع و آگاهی از شرایط محیطی بیش از پیش برای مخاطبان افزایش می‌یابد. با توجه به وقوع سیل در بهار ۲۰۱۹، رسانه‌های مختلفی از این بستر برای جهت‌دهی به افکار عمومی استفاده کردند. این پژوهش تلاش دارد تا با رویکرد دیپلماسی عمومی، به بررسی تلاش‌های رسانه‌های عربی بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا که بر مخاطب عرب‌زبان ایرانی متمرکز هستند، بپردازد. برای تحقق این هدف، محققان تمامی گزارش‌های خبری منتشر شده در شش رسانه عرب‌زبان (از جمله الشرق الاوسط، العربیه و (به اصطلاح) الاحوازنا و الاحواز تی‌وی)، را در بازه ۱۷ فوریه تا ۳۰ آوریل ۲۰۱۹ (در مجموع ۱۰۸ گزارش خبری)، با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی استقرائی، بررسی کردند. نتایج این پژوهش در قالب چهار مقوله کلی تقسیم‌بندی شد: «برانگیختن شکاف قومیتی، برانگیختن شکاف مذهبی، القای خدشه به استقلال و امنیت ملی و اعتبارزدایی از عملکرد حاکمیت در مواجهه با بحران سیل». در مجموع می‌توان اینگونه تحلیل کرد که تلاش و هدف این رسانه‌ها مشروعیت‌زدایی از نظام جمهوری اسلامی ایران است. همچنین این پژوهش نشان داد رسانه‌های مذکور با رویکرد دیپلماسی عمومی به دنبال ترغیب مخاطبان به مواجهه سخت با نظام حاکم بر ایران هستند.

واژه‌های کلیدی: رسانه‌های بیگانه عربی، سیل ۲۰۱۹ ایران، بازنمایی، بحران، دیپلماسی عمومی.

* این مقاله برگرفته از یک تحقیق در اداره کل تأمین و رسانه بین‌الملل معاونت سیما صداسیما جمهوری اسلامی ایران است. تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۲۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۱۴

۱. کارشناسی ارشد مدیریت رسانه، دانشگاه صداوسیما. ab.khoshbayan@gmail.com
۲. کارشناسی ارشد مدیریت رسانه، دانشگاه صداوسیما (نویسنده مسئول). shahbazisoltanimohamma@gmail.com
۳. کارشناسی ارشد مدیریت رسانه، دانشگاه صداوسیما. mehdi.sadra05@gmail.com

۱. مقدمه

با وقوع سیل در سال ۲۰۱۹ بیش از بیست استان ایران درگیر بحران سیل شد که بنا به آمار رسمی سازمان پزشکی قانونی ایران دست‌کم ۷۶ نفر جان خود را از دست دادند (روابط عمومی سازمان پزشکی قانونی ایران، ۲۰۱۹). از زمان وقوع سیل در انتهای اسفند ماه ۱۳۹۷ (فوریه ۲۰۱۹) تا روزها پس از حادثه، رسانه‌های مختلف به پوشش رسانه‌ای این بحران پرداختند. از جمله رسانه‌هایی که در پوشش بحران این سیل‌ها به‌صورت فعال عمل کردند و تلاش داشتند مخاطب، از زاویه دید آن‌ها به این بحران بنگرد، رسانه‌های عرب‌زبان واقع در منطقه جنوب غرب آسیا بودند.

بحران‌ها و بلایای طبیعی در زمره رویدادهای با ارزش خبری بالا هستند؛ پس طبیعی است که بخش‌های خبری، این قبیل رویدادها را در کانون توجه خود قرار دهند. از طرف دیگر بازنمایی از هر بحران طبیعی، دست‌کم به‌دو بخش روایت «ما» و «دیگری» تقسیم می‌شود. تشخیص اینکه روایتگر یک رویداد به‌عنوان «دیگری» تعریف می‌شود یا خیر، براساس شاخص‌های متفاوتی انتخاب می‌شود؛ اما برای این تحقیق، محققان شاخص «مالکیت رسانه‌ای» را مبنای تقسیم «ما» و «دیگری» قرار دادند. به‌عبارت‌دیگر، مالکیت خارجی رسانه، نشان‌دهنده روایت دیگری از پدیده بحران سیل در ایران است. رسانه‌های عرب‌زبان نیز به‌طور ویژه به پوشش اخبار این بحران طبیعی پرداختند.

پوشش اخبار بحران‌ها برای رسانه‌ها بستری برای دیپلماسی عمومی و به‌ویژه دیپلماسی رسانه‌ای فراهم می‌آورد که در خلال این پوشش رسانه‌ای به پیشبرد اهداف مالکان رسانه برای مخاطبان خود می‌پردازند. به‌علاوه استان خوزستان در هنگام وقوع سیل وضعیت متفاوت‌تری از سایر نقاط داشت و به‌دلیل وجود سدهای عظیم آبی، خطرات بیشتری ساکنان آن را تهدید می‌کرد. از طرف دیگر بخش عمده‌ای از ایرانیان عرب‌زبان در خوزستان سکونت دارند و به‌دلیل شباهت زبانی، رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه همواره از این ظرفیت برای پیگیری اهداف رسانه‌ای خود استفاده کرده‌اند. از این‌رو شناسایی و تحلیل محتوای مخابره شده از سوی این رسانه‌ها برای مخاطبان عرب‌زبان ایرانی حائز اهمیت است. اقدامات برخی گروه‌های قومیتی عرب‌زبان در خارج از ایران برای تحریک به جدایی‌طلبی عرب‌زبان‌های ساکن در ایران، ضرورت بررسی بازنمایی محتوای رسانه‌های عرب‌زبان از موضوعات مرتبط با ایران و استان خوزستان را نیز از نظر امنیت ملی بسیار بالا می‌برد. در این مقاله، محققان تلاش کرده‌اند تا پوشش خبری رسانه‌های بیگانه

منطقه‌ای که بر مخاطب عرب‌زبان ایرانی پیرامون بحران سیل بهار ۲۰۱۹ در ایران، متمرکز شده‌اند، بررسی و تحلیل شود. برای این منظور، در یک نگاه یکپارچه، می‌توان این رسانه‌ها را ذیل مفهوم «دیگری»، تقسیم نموده و عملکرد آن‌ها را تحلیل کرد. در این تحقیق تلاش می‌شود تا به شش سؤال پاسخ داده شود:

مدیریت تصویر سیل ۲۰۱۹ ایران در رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا چگونه بوده است؟

چه مؤلفه‌های قومیتی در بازنمایی رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا مورد استفاده قرار گرفته است؟

چه مؤلفه‌های مذهبی در بازنمایی رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا مورد استفاده قرار گرفته است؟

مؤلفه‌های استقلال و امنیت ملی در تصویرسازی رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا از سیل ایران کدامند؟

عملکرد حاکمیت در بازنمایی رسانه‌های عرب‌زبان بیگانه در منطقه جنوب غرب آسیا چگونه بوده است؟

چه پیشنهادهایی برای مواجهه پویا و اثربخش در عرصه رسانه‌ای می‌توان برشمرد؟

۲. پیشینه پژوهش

مطالعات پیشینی صورت گرفته در ارتباط با این پژوهش از چند جهت مورد توجه است. نخست مطالعاتی است که در حوزه بازنمایی از ایران در رسانه‌های بین‌المللی صورت گرفته است. دوم مطالعاتی است که در حوزه پوشش رسانه‌ای بحران‌ها در ایران و طراحی مدل‌های مطلوب اطلاع‌رسانی بحران در ایران صورت پذیرفته است. سومین و مهم‌ترین وجهه، آن دسته از مطالعاتی هستند که به بازنمایی بحرانی خاص از ایران در رسانه‌های بین‌المللی پرداخته‌اند. بنابراین تلاش می‌شود برخی از مطالعاتی که در ارتباط با موارد یاد شده هستند، تلخیص، معرفی و بررسی شوند.

در خصوص دسته اول می‌توان به این مطالعات انجام شده اشاره کرد: ایزدی (۲۰۰۷) در تحقیق خود پیرامون «تحلیل گفتمان سرمقاله‌های روزنامه‌های برجسته آمریکا» به بررسی سرمقاله‌های سه روزنامه برجسته آمریکایی درباره برنامه هسته‌ای ایران با بهره‌گیری از مفاهیم نظری

«شرق‌شناسی» ادوارد سعید و وان دایک می‌پردازد. وی در این تحقیق به تحلیل گفتمان انتقادی سرمقاله‌های نیویورک‌تایمز، واشنگتن‌پست و وال‌استریت ژورنال از سال ۱۹۸۴ تا ۲۰۰۴ بر اساس شش عدد از مضامین گفتمان شرق‌شناسی می‌پردازد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که روزنامه‌های واشنگتن‌پست و وال‌استریت ژورنال در مقایسه با نیویورک‌تایمز، در سرمقاله‌های خود از مضامین و مقوله‌های شرق‌شناسانه، بیشتر استفاده کرده‌اند. همچنین آشکار می‌سازد که چگونه سرمقاله‌های این سه روزنامه به‌صورت گزینشی با به‌کارگیری شگردهای زبانی، سبکی و بحث‌برانگیز، موضوعات را حول مناقشه هسته‌ای ایران شکل می‌دهند (Izadi and Saghaye- (Biria, 2007: 143).

مقیس‌الدین (۱۹۹۵)، در اثر خود اشاره می‌کند که مهم‌ترین علت تصویرسازی منفی از ایران، «مؤلفه اسلامی» بودن آن است که به‌صورت مؤلفه‌ای تهدیدآمیز برای صلح منطقه، منافع آمریکا و اسرائیل بازنمودن می‌شود. اساساً رسانه‌های غربی، ایران را به‌عنوان کشوری «تروریستی» یا «بنیادگرا» بازنمایی می‌کنند. واژه بنیادگرایی و بنیادگرایی اسلامی برای اشاره به نظام و مسلمانان ایرانی استفاده می‌شود. مقیس در تحلیل کلی‌تر بیان می‌کند که رسانه‌های غربی نه‌تنها به اسلام انتقاد دارند بلکه درصدد کلیشه‌سازی منفی از جهان اسلام و ارزش‌های اسلامی هستند. او نتیجه می‌گیرد که رسانه‌های آمریکایی تلاش کرده‌اند تا میان اسلام و مسیحیت نزاع ایجاد کنند؛ از این طریق که مسیحیت را به‌عنوان نماد سعه‌صدر و بردباری و اقتصاد بازار آزاد، دقیقاً در مقابل اسلام مجسم کنند (Mughees-uddin, 1995: 34).

در خصوص دسته دوم نیز می‌توان به مطالعه صلواتیان اشاره کرد. وی در پژوهشی با عنوان «طراحی الگوی جامع نقش رادیو و تلویزیون‌های محلی و ملی در مدیریت مخاطرات طبیعی ایران» تاکید می‌کند که با جمع‌آوری داده از سه گروه با استفاده از روش مصاحبه توانسته است به یافته‌های قابل‌توجهی دست پیدا کند. گروه مصاحبه‌شوندگان این مطالعه عبارتند از: «آسیب‌دیدگان زلزله اهر و ورزقان، مدیران و کارکنان رادیو و تلویزیون سهند و کارشناسان و خبرگان حوزه رسانه و بحران». در ادامه، صلواتیان می‌گوید: «تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده از آسیب‌دیدگان به‌روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، نیازهای رسانه‌ای ایشان شامل نیاز به اطلاعات، نیاز به توجه رسانه‌ای، نیاز به آموزش و نیاز به نماینده شناسایی شد. این نیازهای رسانه‌ای پایه الگوی نقش شبکه‌های محلی و ملی در مدیریت مخاطرات طبیعی است. بر اساس این مدل در هنگام وقوع مخاطرات طبیعی، رسانه‌های محلی و ملی نقش‌های چهارگانه آموزش و فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و برقراری ارتباط، نظارت و مطالبه‌گری و جلب مشارکت عمومی و

ایجاد همبستگی ملی را بر عهده دارند. به کمک این مدل، شبکه‌های محلی و ملی می‌توانند ضمن تعامل مؤثر با یکدیگر به صورت یکپارچه به مدیریت مخاطرات طبیعی بپردازند» (صلواتیان، ۱۳۹۵: ۱۷).

در خصوص دسته سوم نیز می‌توان به مطالعه احمدی با عنوان «بازتاب اخبار فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران در شبکه‌های خبری بین‌المللی (تحلیل محتوای اخبار شبکه‌های خبری بی‌بی‌سی، سی‌ان‌ان، فاکس‌نیوز، فرانس ۲۴، الجزیره و العربیه)» اشاره کرد. احمدی با استفاده از روش تحلیل محتوا نشان می‌دهد که شبکه الجزیره بیش از سایر شبکه‌های خبری، برنامه‌های هسته‌ای ایران را پوشش داده و ارزش «شهرت» و «عنصر» بیش از سایر ارزش‌ها در این شبکه برجسته شده‌اند. سبک مورد توجه شبکه‌ها بیشتر مصاحبه خبری و ارتباط زنده بوده که در این میان بیشترین مصاحبه‌ها با غیرمسلمانان و آمریکایی‌ها صورت گرفته است. این شبکه‌ها همچنین بیشتر چارچوب نظامی و تهدیدآمیز را برای فعالیت‌های هسته‌ای ایران در نظر گرفته و هدف ایران را دستیابی به سلاح هسته‌ای عنوان کرده‌اند. وی در پایان اعلام می‌کند که این شبکه‌ها در ۴۷/۵ درصد مطالبشان از صفت ارزشی منفی استفاده کرده‌اند (احمدی، ۱۳۹۲: ۱۱).

۳. مبانی نظری

۳-۱. بازنمایی

از نظر استوارت هال بازنمایی بخشی اساسی از فرآیندی است که به تولید معنا و مبادله آن، میان اعضای یک فرهنگ می‌پردازد (Hall & Jhally, 2007). بر اساس رویکرد هال سه برداشت اصلی و متفاوت از بازنمایی رسانه‌ای وجود دارد:

- نظریه‌های بازتابی^۱: رویکرد بازتابی بر این باور است که کارکرد زبان مانند یک آینه، بازتاب معنای صحیح و دقیقاً منطبق با جهان است.
- نظریه‌های تعمدی^۲: در این رویکرد «کلمات» معنایی را که واقعاً مؤلف قصد انتقال آن را دارد، با خود حمل می‌کند.

1. The Reflective Theories

2. The Intentional Theories

• نظریه‌های برساختی^۱: بر اساس این رویکرد، ما معانی را می‌سازیم و این عمل را به‌واسطه نظام‌های بازنمایی مفاهیم و نشانه‌ها انجام می‌دهیم (Hall, 1997: 117).

حال با پذیرش رویکرد برساخت‌گرایانه یعنی رویکرد سوم، مطرح می‌کند که «رسانه‌ها واقعیت را بازتاب نمی‌دهند، بلکه آن را به‌صورت رمز و نشانه در می‌آورند و به‌صورت نمادین و نه مبتنی بر واقعیت انعکاس می‌دهند» (Hall, 1997: 121). او مسئله مهم در بازنمایی واقعیت توسط رسانه‌ها را آنجا می‌داند که یک رسانه هیچگاه ابزاری خنثی و یک میانجی بی‌طرف در ارائه تصویر به حساب نمی‌آید. رسانه متکی به زبان و معناست و زبان و معنا نیز در چارچوب گفتمان همواره متکی به قدرت است. لذا بازنمایی حوادث توسط رسانه‌ها، سوای بحث اخلاقی و غیراخلاقی بودن آن، دارای سوگیری ایدئولوژیک است و در راستای تضعیف یا تثبیت قدرت و گفتمان ویژه‌ای گام بر می‌دارد (Hall & Jhally, 2007).

همچنین در این زمینه باید به این نکته توجه داشت که، در نتیجه بازنمایی رسانه‌ها، در ذهن مخاطب «انگاره» پدید می‌آید. به‌عنوان مثال در این پژوهش، در نتیجه «بازنمایی» رسانه‌های مورد بررسی از بحران سیل، «انگاره‌هایی» خاص در ذهن مخاطب شکل می‌گیرد. در نگاه پژوهشگران، اساس و هدف اصلی انجام یک تولید رسانه‌ای تغییر، ایجاد و یا تقویت یک انگاره در ذهن مخاطب است.

۲-۳. رسانه‌ها و بحران

در بحث پوشش رسانه‌ای بحران می‌توان گفت بحران را معادل crisis در زبان انگلیسی می‌دانند که ریشه یونانی آن krtisis به معنی نقطه عطف در بیماری است. فرهنگ فارسی معین واژه بحران را، آشفتگی و تغییر حالت ناگهانی یعنی بالاترین مرحله یک جریان، معنا کرده است (فرهنگ فارسی معین، ۱۳۸۹).

پژوهشگران و اندیشمندان تعاریف مختلفی از بحران ارائه داده‌اند. در این زمینه می‌توان به قانون مجلس شورای اسلامی ایران برای ایجاد سازمان مدیریت بحران رجوع کرد. تعریف بحران در قانون به این شرح است: «شرایطی که در اثر حوادث، رخدادها و عملکردهای طبیعی و انسانی به‌طور ناگهانی یا غیرقابل کنترل پدید می‌آید و موجب ایجاد مشقت و سختی برای یک مجموعه

یا جامعه انسانی می‌شود و برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، فوری و فوق‌العاده دارد» (مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷).

امروزه رسانه‌ها در شرایط بحرانی نقش مهمی را ایفا می‌کنند. علاوه بر نقشی که در ایجاد و تقویت بحران‌های اجتماعی و سیاسی می‌توانند داشته باشند، در هنگام وقوع بحران‌های ناشی از بلایای طبیعی مانند سیل نیز رسانه‌ها نقش بسزایی دارند. این نقش پیش از وقوع بحران و در قالب آموزش به مخاطبان آغاز شده و پس از وقوع بحران، در زمینه‌هایی مانند اطلاع‌رسانی از وضعیت به وجود آمده و ایجاد هماهنگی میان مسئولان و مردم جامعه نیز ادامه می‌یابد.

به‌طور کلی پرداختن رسانه‌ها به بحران و پوشش دادن آن یک مسئله‌عادی و بسیار معمول است (Telg & Raulerson, 2000: 14). زیرا بحران‌ها منابع قابل توجه اخبار هستند. بر اساس تحلیل‌های تجربی صورت گرفته، بیش از ۲۵ درصد تمامی خبرهای رسانه‌ای مربوطه به بحران‌های طبیعی، سیاسی، فناورانه و ... است (Gans, 1979). اما پوشش رسانه‌ها از بحران انتخابی است و آن‌ها تمایل دارند بر اساس نوع بحران و عوامل شخصی بر اولویت‌های متفاوتی تأکید کنند (Birkland, 1997).

شناخت مراحل بحران بر توضیح رابطه این پدیده با رسانه‌ها تأثیرگذار است. مراحل سه‌گانه زیر برای بحران بر پایه «زمان وقوع» تعیین شده است و هر مرحله خود ویژگی‌های خاصی دارد که بر شکل‌گیری، گستردگی و عمق آن مؤثر است. نخست، مرحله پیش از بحران^۱: شرایطی است که به بحران منجر می‌شود. دوم، مرحله بحران^۲: وقوع حادثه (زمان حال بحران) و سوم، مرحله پس از بحران^۳: زمان بازبایی و پایان بحران است (بشیر، ۱۳۸۷: ۲۰).

۳-۳. جنگ روانی، دیپلماسی عمومی، دیپلماسی رسانه‌ای

واژه دیپلماسی عمومی از زمان ابداع تاکنون تعاریف مختلفی را به خود دیده است که نشانگر تطور و دگرگونی در این موضوع است. این دگرگونی خود نتیجه تحولات مختلفی است که در حوزه روابط بین‌الملل اتفاق افتاده است. در ادامه برخی از مهمترین تعاریف ارائه شده از دیپلماسی

1. pre-crisis
2. crisis
3. post-crisis

عمومی مطرح شده است. ادوارد مورو^۱ دیپلماسی عمومی را به‌عنوان ارتقاء دهنده منافع و امنیت ملی از طریق نفوذ بر تفکر مردم به‌وسیله ابزارهای گوناگون ارتباطی مثل ارتباط شخصی، رسانه‌های شنیداری، کتابخانه‌ها، انتشار و توزیع کتب، نشریات، تصاویر احساسی، رادیو، نمایشگاه‌ها و یادگیری زبان بیان می‌کند.

سیگنیتزر و کومبس در تعریف خود از دیپلماسی عمومی معتقدند، شیوه‌ای است که از طریق آن، دولت‌ها، افراد و گروه‌ها، به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، نظرات و نگرش‌های عمومی را که مستقیماً به تصمیم‌گیری در سیاست خارجی دولت دیگر مربوط می‌شود، تحت تأثیر قرار می‌دهند (Signitzer & Coombs, 1992: 18-37).

مرکز فلچر، دیپلماسی عمومی را دگرگون کردن افکار عمومی در سایر کشورها توسط دولت، ایجاد روابط دو طرفه با گروه‌های غیردولتی و ذینفع در کشور هدف، گزارش درباره امور خارجه و تأثیر آن بر سیاست‌ها، برقراری روابط با کسانی که شغلشان ایجاد ارتباط است، برقراری رابطه میان دیپلمات‌ها و خبرنگاران خارجی، و برقراری ارتباط میان فرهنگ‌ها می‌داند، و می‌توان گفت کانون اصلی دیپلماسی عمومی، جریان انتقال اطلاعات و عقاید است (Fletcher School for international affairs, 2001).

جنگ روانی را می‌توان استفاده یک بازیگر از روش‌های ارتباطی برای دستیابی به‌هدفی در دوران جنگ به‌وسیله برقراری ارتباط با مردم دولت متخاصم تعریف نمود. جنگ روانی در آیین‌نامه رزمی ارتش آمریکا در مارس ۱۹۵۵ به‌عنوان استفاده دقیق و طراحی شده از تبلیغات و دیگر اعمالی تعریف شده که منظور اصلی آن تأثیرگذاری بر عقاید، احساسات، تمایلات و رفتار دشمن، گروه بی‌طرف و یا گروه دوست است؛ به‌نحوی که پشتیبانی برای برآوردن مقاصد و اهداف ملی کشور آغازگر جنگ باشد (شیرازی، ۱۳۷۶: ۱۵-۱۴).

نمونه عملی جنگ روانی را می‌توان در جنگ نیروهای ائتلاف علیه نیروهای عراقی در دو جنگ ۱۹۹۱ و ۲۰۰۳ مشاهده کرد. در این عملیات روانی تغییر نگرش جمعیت ۲۴ میلیونی کشور عراق هدف اصلی بود که پیش از حمله نظامی آمریکا و انگلیسی به عراق، به‌طور گسترده در سطح جهان آغاز شد و تأثیر شگرفی بر افکار عمومی جهان و به‌ویژه عراق گذاشت (ساری، ۱۳۸۸: ۱۸۸).

1. Edward R. Murrow

به نظر می‌رسد در دنیای رسانه‌ای شده امروز که توثیق رئیس‌جمهور کشور نظیر آمریکا می‌تواند تنش‌های فراوانی در سطح بین‌المللی ایجاد نماید، پیشبرد سیاست خارجی در جهان معاصر بیش از پیش به میزان انگاره‌سازی‌های رسانه‌ای وابسته شده است. با پیشرفت فناوری ارتباطات و از بین رفتن فاصله‌های مکانی، علاوه بر دولت‌ها، افکار عمومی کشورها یا به تعبیر بهتر افکار عمومی جهانی نیز به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار شناخته شده و در برنامه‌ریزی‌های روابط بین‌الملل منظور می‌شود. بنابراین در عصر کنونی، روابط بین کشورها را تنها حاکمیت‌ها تعیین نمی‌کنند، بلکه در مجموع دولت‌ها، افکار عمومی و فناوری‌های اطلاعاتی ارتباطی، معادلات روابط بین‌الملل را می‌سازند.

دیپلماسی رسانه‌ای به‌صورت عام به‌معنای به‌کارگیری رسانه‌ها برای تکمیل و ارتقای سیاست خارجی است. راماپراساد^۱ محقق آمریکایی، دیپلماسی رسانه‌ای را به‌عنوان نقشی که رسانه‌ها در فعالیت‌های دیپلماتیک میان کشورها بازی می‌کنند، تعریف کرده است. برای تشریح دیپلماسی رسانه‌ای از واژه‌های خاصی مانند دیپلماسی روزنامه‌ای، دیپلماسی رادیو و تلویزیون، دیپلماسی ماهواره‌ای و دیپلماسی اینترنتی نیز استفاده می‌شود (فیروزی، ۱۳۹۰: ۹۲).

بحث‌هایی که در مبنای نظری انجام گرفت نشان می‌دهد که رسانه‌ها بر اساس خواست و خطمشی‌های گردانندگان خود به انگاره‌سازی پیرامون رویدادها و مفاهیم مختلف اقدام می‌کنند. در این میان، وضعیت‌های بحرانی به‌خصوص بحران‌های ناشی از بلایای طبیعی مانند سیل، با افزایش توجه مخاطب، ظرفیت و بستر مناسبی را ایجاد می‌کند که این رسانه‌ها انگاره‌های خود پیرامون آن وضعیت را به مخاطبان منتقل کنند. از این‌رو می‌توان از طریق تحلیل محتوای منتشر شده از سوی رسانه‌های مختلف به‌شناخت نحوه عملکرد آن‌ها در بازنمایی از آن رویداد دست یافت.

۴. روش پژوهش

برای نیل به‌هدف این پژوهش از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است. روش تحلیل محتوای کیفی با دو رویکرد استقرایی و قیاسی مورد استفاده قرار می‌گیرد که در این پژوهش، رویکرد استقرایی برگزیده شد. این رویکرد، به‌شیوه جز به کل، آغاز به شناسایی و استخراج

مفاهیم مرتبط با هدف پژوهش و پس از آن طبقه‌بندی این مفاهیم در قالب زیر مقولات و مقولات اصلی می‌نماید. بنابراین تحلیل محتوای کیفی را می‌توان روش تحقیقی برای تفسیر ذهنی محتوای داده‌های متنی از طریق فرآیندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی و زمینه‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته شده دانست. این تعریف بیان می‌کند که تحلیل محتوای کیفی به محققان اجازه می‌دهد اصالت و حقیقت داده‌ها را به‌گونه‌ای ذهنی، ولی با روشی علمی تفسیر کنند. عینیت نتایج به‌وسیله وجود یک فرآیند کدبندی نظام‌مند تضمین می‌شود. تحلیل محتوای کیفی به فراسویی از کلمات یا محتوای عینی متون می‌رود و تم‌ها یا الگوهایی را که آشکار و پنهان هستند به‌صورت محتوای آشکار می‌آزماید. توانایی این روش برای تفسیر معانی پنهان موجب شده است که محققان تحلیل محتوای کیفی را به‌عنوان روشی انعطاف‌پذیر به‌ویژه برای داده‌های متنی در نظر بگیرند (ایمان و نوشادی، ۱۳۹۰).

در این پژوهش برای شناسایی نحوه بازنمایی پوشش رسانه‌ای سیل ۲۰۱۹ ایران در رسانه‌های بیگانه عربی منطقه جنوب غرب آسیا که تمرکز خود را بر مخاطب عرب‌زبان ایرانی گذاشته‌اند، الشرق الاوسط، العربیه، و رسانه‌های به‌اصطلاح الاحوازنا، الاحواز تی‌وی، جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز و وبسایت عرب‌زبان مجاهدین، مورد بررسی قرار گرفت. این رسانه‌ها عمدتاً رویکردی خصمانه علیه حاکمیت جمهوری اسلامی پیش گرفته و به بازتاب رویکرد خصمانه نیروهای مبارز علیه حکومت و دولت جمهوری اسلامی ایران پرداخته‌اند. علت انتخاب آنها نیز به این دلیل بوده است. به‌عنوان مثال می‌توان به بیانیه جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز اشاره کرد (جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز، ۲۰۱۶/۰۲/۲۳). همچنین در مثالی دیگر می‌توان به منشور سیاسی احوازنا اشاره کرد: «انطلاقاً من إيماننا بأن النضال الثوري والجماهيري، هو الطريق الوحيد لاسترجاع الأرض والسيادة والحقوق المغتصبه في الأحواز العربية، من برائن الاحتلال الإيراني العاش، وانطلاقاً من الثورات والانتفاضات العديدة والمتواصله التي فجرها الشعب العربي الأحوازي طيلة أكثر من ثمانية عقود من الاحتلال منذ عام ۱۹۲۵م»^۱ (احوازنا، ۲۰۱۹/۰۴/۰۳). بنابراین تلاش شده تا به بررسی نحوه بازنمایی این رسانه‌ها از بحران سیل بهار ۲۰۱۹ در ایران پرداخته شود.

۱. «بر اساس اعتقاد ما مبارزه و شورش توده‌ای تنها راه برای به دست آوردن سرزمین، حاکمیت و حقوق غاصبانه در اهواز، از دست ایران، و بر اساس اعتراضات و شورش‌های متعدد و مستمر است که مردم عرب اهواز در طی بیش از هشت دهه اشغال از سال ۱۹۲۵ میلادی انجام داده‌اند».

بازه زمانی پژوهش از تاریخ ۱۷ فوریه ۲۰۱۹ مصادف با افزایش بارندگی‌ها و گسترش تدریجی سیل به مناطق جنوب غربی ایران آغاز و تا ۳۰ آوریل ۲۰۱۹ که پوشش رسانه‌ای اخبار مرتبط با سیل در این رسانه‌ها کاهش پیدا کرد، ادامه داشت. به‌همین منظور، محورهای اصلی نحوه بازنمایی این شبکه‌ها از پوشش رسانه‌ای سیل یاد شده احصا و جمع‌بندی شد. در همین راستا تلاش شد تا تمام شماری داده‌ها در این بازه زمانی صورت پذیرد که در نهایت ۱۰۸ گزارش خبری مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. برای تحلیل داده‌ها در این روش از دو سطح کدگذاری باز و محوری استفاده شد که در بخش یافته‌ها، برای درک انضمامی مفاهیم و همچنین جلوگیری از اطاله کلام، تنها به بعضی از شاهد مثال‌ها اشاره می‌شود.

۵. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

رسانه‌های وهابی سعودی و عناصر وابسته به آن‌ها، در سیل سراسری ۲۰۱۹ در ایران نهایت تلاش خود را برای بهره‌برداری سیاسی انجام دادند. در یک نگاه کلان می‌توان گفت رسانه‌های مذکور در این زمینه تلاش دارند حاکمیت را نه در کنار مردم عرب‌زبان؛ بلکه در مقابل آن‌ها نشان دهند. در ادامه اهم مؤلفه‌های مطرح‌شده در این رسانه‌ها به‌همراه مستندات مطرح می‌شود.

۵-۱. برانگیختن شکاف قومیتی

۵-۱-۱. تأکید بر تخلیه مناطق سیل‌زده به‌منظور کوچ قومیتی (عرب‌زبان)

به‌منظور تحریک احساسات قومیت‌گرایانه، رویکردی در این رسانه‌ها دنبال می‌شود که نظام جمهوری اسلامی ایران در پوشش حل مشکلات زیست‌محیطی، به‌دنبال وخیم‌سازی شرایط زندگی برای بومیان عرب‌زبان منطقه است تا باعث پراکنده ساختن جمعیت عرب‌زبان منطقه شود. در نتیجه این رسانه‌ها با برانگیختن گرایش‌های قومیتی مخاطب، تلاش می‌کنند خوانشی سیاسی درباره بلایای طبیعی را برای آنان ارائه نمایند.

جدول ۱. مصداق تأکید بر تخلیه مناطق سیل‌زده به‌منظور کوچ قومیتی (عرب‌زبان)

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
حاکمیت به‌دنبال جابجایی مردم عرب‌زبان به بهانه سیل است	تهجير العرب: الحديث عن «ترانسفير»، أو تهجير السكان العرب في الأحواز ليس جديداً. وفي أبريل عام ۲۰۰۵ نزل مئات آلاف من الأحوازيين إلى الشوارع للاحتجاج ضد مخطط لحكومة الرئيس الإصلاحي السابق... يوصى جميع الدوائر الإيرانية بتهجير النخب العرب إلى مناطق أخرى، وتشجيع

	<p>الأهالی على الهجرة الداخلية، و جلب آخرين من غير العرب. وأعدت الفيزانات الواسعة التي كانت السدود فيها العنصر الأساسي، النقاش بين العرب حول مخططات التهجير. وطلبت السلطات إجلاء ۱۲ مدينة وبلدة، ولكن بحسب مصادر رسمية لم يتجاوز سوى عشرة في المائة مع نداءات السلطات (الشرق الأوسط، ۲۰۱۹/۰۴/۲۰).</p>
--	---

۵-۱-۲. تأکید بر مواجهه خشونت‌آمیز با فعالان عرب‌زبان معترض در مناطق سیل‌زده

از محورهای ثابت پوشش خبری سیل ایران، دستگیری و اعمال محدودیت شدید بر معترضان عملکرد حاکمیت در ارتباط با امداد رسانی است. در این میان، رسانه‌های مذکور تمرکز ویژه‌ای بر فعالان عرب‌زبان داشتند؛ به طوری که قومیت آنان بسیار برجسته می‌شد تا مخاطب این برخوردها را ناشی از تفاوت‌های نژادی فهم نماید. همچنین نحوه روایت این رسانه‌ها به سمتی می‌رود که نوعی احساس مظلوم‌نمایی درباره این افراد را در مخاطب پدید آورد. به همین دلیل، القای مظلومیت ساختاری قوم عرب در ایران در دستور کار این رسانه‌ها قرار می‌گیرد؛ به طوری که مخاطب بپندارد در قبال رسیدگی حاکمیت به مشکلات آنان، مطالباتشان را به وسیله قوه قهریه پاسخ می‌دهد.

جدول ۲. مصداق تأکید بر مواجهه خشونت‌آمیز با فعالان عرب‌زبان معترض در مناطق سیل‌زده

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
<p>با فعالان عرب‌زبان در مناطق سیل‌زده با خشونت برخورد می‌شود و بی‌دلیل دستگیر می‌شوند.</p>	<p>أعلن رئيس الشرطة الإلكترونية في الأحواز، أمس اعتقال ۲۴ شخصا في الأحواز بتهمة نشر «الأخبار الكاذبة» و«الشائعات» متهما الموقوفين ب«تهديد السلامة النفسية للمجتمع». وكان الجهاز القضائي قد وجه تحذيرا قبل ثلاثة أسابيع للناشطين في شبكات التواصل الاجتماعي بعدما تم تداول مقاطع أدت إلى اتهام الحكومة بإهمال أوضاع المتضررين. وخرج العشرات أول من أمس في أحياء مختلفه من مدينة الأحواز يرددون هتافات تشيد بصد الفيزانات (الشرق الأوسط، ۲۰۱۹/۰۴/۲۰).</p>

۵-۱-۳. برجسته‌سازی انتقادات مردم عرب‌زبان ناراضی از شرایط سیل

به‌منظور بر ساخت وجهه‌ای مسئولانه و دلسوز از گروه‌های مدعی حمایت از مردم عرب‌زبان ناراضی از شرایط سیل، رسانه‌های مورد بررسی مبادرت به برجسته‌سازی بیانی‌ها و اظهارات

هواخواهانه این گروه‌ها درباره مردم عرب‌زبان کردند. همچنین این رسانه‌ها در فضای مجازی فعال بودند و تلاش کردند از این فرصت برای تخریب نظام جمهوری اسلامی ایران و برجسته‌سازی خود بهره ببرند. در این راستا، ضمن انتشار گفته‌های انتقادی برخی اهالی بومی، مخاطب را در معرض اظهارنظرهای خصومت‌آمیز آنها قرار می‌دهند که نظام جمهوری اسلامی ایران را مقصر بروز سیل و مشکلات ناشی از آن توصیف می‌کنند.

جدول ۳. مصداق برجسته‌سازی انتقادات مردم عرب‌زبان ناراضی از شرایط سیل

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
علت بروز سیل، تبعیض قومیتی توسط نظام است	ولكن أيضاً للإنسان دور في حدوث كثير من الكوارث الطبيعية، إما بالاستغلال السيئ للطبيعة، أو بالتقاعس أو بالإهمال المقصود في وضع استراتيجيات حماية للتخفيف من النتائج المدمرة للكوارث الطبيعية. والإهمال الذي نعنيه غالباً ما يكون في الدول التي تمكن منها الفساد الذي يعتبر بدوره من أكبر الكوارث التي ابتليت بها البشرية في مساحات واسعة من عالمنا. أو هدف سياسي تقصده دول ما لتنفيذ أجندة خاصة اقتضتها التوازنات الداخلية أو الإقليمية. إضافة إلى وجود الأنهر التي تعتبر المسارات الطبيعية التي تسلكها مياه الفيضانات إلى أن تستقر في مصباتها في غرب البلاد حيث المسطحات المائية العملاقة كالأنهار، وتمضي في رحلتها متجاوزة الحدود إلى دولة العراق الشقيق. هذا يعني أن الأنهر الأحوازية التي تمتد في مفاصل الأحواز كالشرابين حامله الخير لأهلها، كانت قادرة على احتواء الفيضانات مهما بلغت قوتها، بالرغم من أن بعضها كان دائم الجريان، لم تطلها يد الإجمام بحجز المياه عنها، بل وتحويل مسارها نحو المناطق الفارسية. الأمر الذي أدى إلى جفافها وأصبحت مرتعاً للأوبئة والأمراض القاتلة، بعد أن كانت مصدراً من مصادر الخير الذي قامت على ضفافها عبر العصور أهم الحضارات الإنسانية. (أحوازنا، ۲۰۱۹/۰۴/۱۸).

۵-۴. ترویج اسامی جعلی برای شهرها برای تحریک به جدایی طلبی

از رویکردهای تفرقه برانگیزانه این رسانه‌ها خاصه در پوشش خبری سیل خوزستان، تأکید بر اسامی بدعت‌آمیز و مجعول است. در این رویکرد، رسانه‌های مذکور تلاش می‌کنند به صورت

غیرمستقیم مالکین حقیقی این شهرها را افراد ناراضی بازنمایی و از طرفی گزاره اشغال این شهرها توسط قوای بیگانه را در ذهن مخاطب القا کنند. به‌عنوان نمونه وبسایت احوازنا، حتی رسم‌الخط متفاوتی را برای نگارش اهواز انتخاب می‌کند. افزون‌براین، برخی از رسانه‌ها تعابیر بسیار مبالغه‌آمیزی نظیر «احواز اشغالی» به کار می‌برند.

جدول ۴. مصداق ترویج اسامی جعلی برای شهرها برای تحریک به جدایی‌طلبی

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
ترویج اسامی جعلی برای شهرها برای تحریک به جدایی‌طلبی	خبر: درحالی‌که این حادثه نیم میلیون نفر را آواره کرده و بیش از ۲۵۰ روستا و تعدادی شهر در اثر آن تخلیه شدند، امروز جمعه ۳۰ فروردین ۱۳۹۸، سه شهر آبادان (عبادان)، خرمشهر (محمره) و شادگان (فلاحیه) در این استان، وضعیت فوق‌العاده به‌خود گرفتند (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۹). خبر: پیش از اهواز، هشت شهر دیگر استان شامل سوسنگرد (خفاجیه)، بستان و حمیدیه، شعیبیه، رفیع، گوریه و فتح‌المبین، شبیان و بخش‌هایی از شهرستان کارون تخلیه شده بودند (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۹).

۵-۱-۵. تلاش برای ترویج روحيات جدایی‌طلبانه بر مبنای قومیت

به‌منظور برانگیختن احساسات قومیتی در مخاطبان عرب‌زبان، رسانه‌های مورد مطالعه، اهالی بومی را برای مقابله در برابر مشکلات ناشی از سیل، به‌اتحاد و همبستگی تشویق و ترغیب کردند. در این رابطه برخی از رسانه‌های مذکور ضمن برشمردن ناتوانی حاکمیت در امدادسانی به مردم، به‌صورت هدفمند و در ظاهر برای برطرف کردن مشکلات سیل اما با هدف القای روحیه استقلال‌طلبی و عرق ناسیونالیستی مخاطب، خبرها و تحلیل‌هایی مبنی بر ضرورت اتحاد و یک‌دستی مردم و جوانان عرب خوزستانی را به‌شکلی برجسته پوشش دادند. در این رابطه می‌توان به پوشش رسانه‌ای بیانیه (به‌اصطلاح) جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز اشاره کرد.

جدول ۵. مصداق تلاش برای ترویج روحيات جدایی‌طلبانه بر مبنای قومیت

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
ترغیب اهالی بومی عرب‌زبان به اتحاد قومی برای مقابله با سیل با هدف القای روحيات	از جوانان و فرزندان غیور عرب دعوت شده است تا با ساخت و ایجاد سدهای خاکی در مناطق خفاجیه و المیناو و نیز روستاها و شهرهای نزدیک کارون و نیز الشعیبیه و البسیتین به‌کمک اهالی آن مناطق بشتابند. دراین‌بین با رسیدن خبر سیل، جوانان و توده‌های مردم از شهرهای عبادان، المحمره، فلاحیه، معشور (با

استقلال طلبانه	نام جعلی ماهشهر) و دیگر مناطق، دوش به دوش یکدیگر و در کنار هم، برای یاری‌رسانی و کمک به فرزندان و برادرانی که از خون و گوشت آنانند، در این مصیبت بزرگ رهسپار آن مناطق شده و مردانه در کنارشان ایستاده‌اند (الأهواز، ۲۰۱۹/۰۴/۰۸).
----------------	--

۵-۱-۶. تصویرسازی خوشایند از گروه‌های منتقد و ناراضی در قامت امدادگران و فعالان حقوق بشر رسانه‌های عرب‌زبان تحت حمایت و هابیت سعودی در پرداخت خبری گروه‌های منتقد و ناراضی، به‌هیچ‌عنوان اقدامات غیرقانونی آن‌ها را پوشش نمی‌دهند و بی‌آنکه اشاره‌ای به علت دستگیری یا برخورد حاکمیت با آنان داشته باشند، صفات خاصی را برجسته می‌کنند تا این گروه‌ها را در قامت افرادی فرهنگی، خدمت‌رسان، مردم‌دوست و مدافع حقوق بشر معرفی نمایند. به‌عنوان نمونه تیتر خبر این‌گونه تنظیم می‌شود: «بازداشت تعدادی از امدادگران «میشاق نصر» توسط اطلاعات سپاه در اهواز» (العریبه، ۲۰۱۹). یا در متن خبر، خبرنگار با گنجاندن صفت «فرهنگی- اجتماعی» برای یکی از این گروه‌ها، آشکارا تصویر مثبتی از آن را بازنمایی می‌کند. در متن خبر آمده است: «منابع خبری فعالان حقوق بشر در اهواز از بازداشت اعضای مؤسسه فرهنگی- اجتماعی «میشاق نصر» توسط قرارگاه «ابوالفضل العباس» یکی از نهادهای امنیتی تابع اطلاعات سپاه پاسداران در اهواز خبر دادند. اعضای این مؤسسه با تشکیل کمیته مردمی برای کمک به سیل‌زدگان عرب در مناطق جنوب غربی ایران، فعالیت‌های فراوانی داشته‌اند» (العریبه، ۲۰۱۹). جدول ۶. مصادق تصویرسازی خوشایند از گروه‌های منتقد و ناراضی در قامت امدادگران و فعالان حقوق بشر

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
تصویرسازی خوشایند از گروه‌های منتقد و ناراضی در قامت امدادگران و فعالان حقوق بشر	خبر: اهرو، سازمان (به‌اصطلاح) حقوق بشر اهواز، روز شنبه بیانیه‌ای منتشر و گزارش کرد که پلیس فتای استان خوزستان ۲۴ نفر از کسانی را که در زمینه کمک‌رسانی به مردم سیل‌زده فعالیت می‌کردند به اتهام «بخش اخبار منحرف» دستگیر کرد. سازمان حقوق بشر اهواز این اتهامات را «اتهامات واهی» خواند (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۳). خبر: فعالیت‌های این مؤسسه بیشتر فعالیت‌های فرهنگی، نشر کلیپ‌های شعر به زبان عربی، فعالیت‌های مدنی درباره سیل برای تشویق مردم به همیاری و کمک به یکدیگر بوده است. طبق گزارش فعالان عرب اهوازی این مؤسسه همانند دیگر کمیته‌های خودجوش مردمی به سیل‌زدگان، کمک و در جمع‌آوری کمک‌های اولیه مانند غذا، پوشاک، چادر و غیره برای سیل‌زدگان آواره فعالیت کرده است (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۸).

۵-۲. برانگیختن شکاف مذهبی

۵-۲-۱. برجسته‌سازی اقدامات علمای اهل سنت

رسانه‌های مورد بررسی در راستای ارائه تصویری مثبت از رهبران مذهبی، اقدام به برجسته‌سازی اقدامات علمای اهل سنت منطقه نزد افکار عمومی کردند. از این رو موضع‌گیری‌های آنان را پوشش حداکثری داده و بر مواضع حمایتی ایشان از عامه مردم تأکید کردند. در مقابل اقدام به سانسور مواضع مسئولین و مقامات مبنی بر حمایت از مردم سیل‌زده و همچنین بایکوت اخبار کمک‌های مردمی از سراسر ایران به مناطق سیل‌زده کرده‌اند.

جدول ۷. مصداق برجسته‌سازی اقدامات علمای اهل سنت

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
برجسته‌سازی اقدامات علمای اهل سنت	مولانا محمدحسین گرگیج، امام‌جمعه شهرستان آزادشهر و از چهره‌های برجسته جامعه اهل سنت ایران خواستار کمک‌رسانی فوری به سیل‌زدگان استان لرستان شد. وی در مراسم نماز جمعه این شهرستان ضمن اظهار تأسف و همدردی با بازماندگان سیل اخیر در استان لرستان از عموم مردم و مسئولین خواستند به کمک آسیب‌دیدگان بشتابند. امدادرسانی به مردم سیل‌زده در استان گلستان قابل‌تقدیر بود؛ لذا از خیرین می‌خواهم که به مناطق سیل‌زده استان لرستان کمک کنند و کمک‌های مالی و غیرمالی را به آنجا برسانند. لذا از مسئولین کشور می‌خواهم که به سیل‌زدگان کمک کنند و همچنین کمک‌رسانی هم‌وطنان به سیل‌زدگان، فراقومی و فرامذهبی باشد و به مردم عزیز لرستان کمک کنند (شبکه جهانی کلمه، ۲۰۱۹/۰۴/۰۶).

۵-۳. القای خدشه به استقلال و امنیت ملی

۵-۳-۱. القای هتک استقلال ملی با برجسته‌سازی حضور نیروهای عراقی و لبنانی در خوزستان در گزارشی، الشرق الأوسط با عنوان اختلاف‌نظر در مورد حضور حشدالشعبی در ایران (جدل فی ایران بشأن وحدات «الحشدالشعبی») به تخطئه حضور این گروه در ایران پرداخته شده و مدعی وجود اختلاف نظر در این زمینه شده است. در این زمینه با تأکید بر چندملیتی بودن، شبه‌نظامی و مسلح بودن این افراد که از طریق سپاه قدس به ایران آمده‌اند، حضور آن‌ها را ناشی از خشم مردم عرب‌زبان از سوء مدیریت حکومت ایران در مدیریت بحران سیل و درگیری اعراب منطقه با وزارت نفت بر سر ورود آب به هورالعظیم تفسیر می‌کند. همچنین با ارجاع به سخنان برخی

مسئولان در مورد آمادگی حشدالشعبی برای دفاع از انقلاب اسلامی، ذهن مخاطب را به این سمت می‌برند که حضور این گروه‌ها نه برای کمک، بلکه برای کنترل و مدیریت اعتراض‌های مردمی در مناطق عرب‌نشین است. همچنین رسانه‌های وهابی عربی در خصوص حضور نیروهای حشدالشعبی یا حزب... لبنان رویکردی کاملاً انتقادی و تحریک‌کننده را درپیش می‌گیرند و این حضور را کاملاً مشکوک توصیف می‌کنند. آنها ادعا می‌کنند که این نیروها برای سرکوب مردم معترض خوزستان به ایران آمده‌اند و به‌طور تلویحی استقلال ملی را مخدوش شده توصیف می‌کنند.

جدول ۸. مصداق القای هتک استقلال ملی با برجسته‌سازی حضور نیروهای عراقی و لبنانی در خوزستان

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
حضور نیروهای بیگانه برای دفاع از نظام در برابر مردم عرب‌زبان منطقه	تیتر: نیروهای حزب... لبنان هم به اهواز آمدند (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۸). تیتر: پس از حشد الشعبی.. نیروهای حزب... لبنان هم به ایران می‌روند (العریبه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۶). وتزامن وصول وحدات «الحشد الشعبی» مع جدل كبير شهدهته مدينة الأحواز بین السكان العرب والحكومة نتیجة معارضة وزارة النفط غمر الأجزاء الجنوبية من مناطق هور الحویزة (الشرق الأوسط، ۲۰۱۹/۰۴/۱۶). قبل نحو شهرین قال رئیس محكمه «الثورة» الإيرانية بطهران موسی غضنفرآبادی: إذا نحن لم ندافع عن الثورة سیأتی الحشد الشعبی العراقي، «فاطمیون» الأفغانیة وزینیون الباكستانیة والحوثی الیمینیة للدفاع عن الثورة. (الشرق الأوسط، ۲۰۱۹/۰۴/۱۴).

۴-۵. اعتبارزدایی از عملکرد حاکمیت در مواجهه با بحران سیل

۴-۵. ۱. جهت‌دهی و تحریف در علل حادثه به‌منظور برساخت وجهه‌ای منفی از نهادهای حاکمیتی

یکی دیگر از محورهای مانور رسانه‌های رسانه‌های عرب‌زبان، جهت‌دهی به‌افکار مخاطبان در زمینه علل بروز حادثه است. در این زمینه این رسانه‌ها سعی کردند علل مختلفی از جمله سدسازی را علت سیل برشمارند. همچنین با مطرح کردن نام سپاه پاسداران و قرارگاه خاتم‌الانبیاء، مشکلات ناشی از بروز سیل را به حاکمیت ایران و سپاه پاسداران تعمیم دهند. مضاف بر این اشاره می‌کنند که پیش از انقلاب اسلامی، سدهای کوچک نقش مثبتی در مدیریت آب داشتند. همچنین با مانور روی پروژه‌های سدسازی جدید و انتقال آب به مناطق مرکزی

ایران، مخاطب را درباره وضعیت آینده نگران می‌کنند. در نهایت صرف‌نظر از تمامی نواقص و ضعف‌های حکمرانی و مدیریتی، رسانه‌های مورد مطالعه در روایت خود از سیل تلاش می‌کنند سهم عامل انسانی و حاکمیت را در بروز این اتفاق پررنگ نشان دهند تا به‌نوعی ناکارآمدی سیاسی را به مخاطب القا نمایند. در این میان، وب‌سایت عربی‌زبان منافقین نیز تلاش کرد عامل اصلی سیل را سدسازی سپاه پاسداران بداند و بار منفی پیرامون مشکلات سیل را به این نهاد تعمیم دهد.

جدول ۹. مصداق جهت‌دهی و تحریف در علل حادثه به‌منظور برساخت وجهه‌ای منفی

از نهادهای حاکمیتی

متن منتشر شده	مضمون اصلی متن
الوقاحة الاستثنائية للملا أبو ترابي فرد - صلاة الجمعة في طهران، ادعى الملا أبو ترابي في صلاة الجمعة يوم أمس في طهران، أنه لو لم تكن السدود قد غرقت خوزستان، في حين يعلم الجميع أن السبب الرئيسي للفيضان كان بناء السدود غير المنضبط التي تم بناؤها لجنى الأرباح من قبل قوات الحرس (منظمة مجاهدي خلق الإيرانية، ۲۰۱۹/۰۴/۰۶).	تصميم اشتباه مسئولان، عامل بروز سیل بوده است

۴-۲. دامن زدن به‌شایعات مربوط به جلوگیری ورود آب به هورالعظیم به‌دلیل وجود تأسیسات نفتی رسانه‌های عرب‌زبان با برجسته‌سازی میزان استخراج نفت ایران در منطقه خوزستان، با مانور بر مسئله جلوگیری وزارت نفت از ورود آب به تالاب هورالعظیم، سعی در بی‌تفاوت نشان دادن حاکمیت درباره سرنوشت عرب‌های خوزستان دارند.

جدول ۱۰. مصداق دامن زدن به‌شایعات مربوط به جلوگیری ورود آب به هورالعظیم

به‌دلیل وجود تأسیسات نفتی

متن منتشر شده	مضمون اصلی متن
دکل‌های نفت در احواز از جان و کودکان عرب احوازی بارزتر است. دست‌های مافیای نفت در انحراف مسیر سیل به‌سمت مردم جهت حفظ دکل‌های نفتی در هور دخیل است. (جبهه دموکراتیک مردمی الأحواز، ۲۰۱۹/۰۴/۰۴).	تصميم منفعت‌طلبانه مسئولان نظام، عامل تشدید مشکلات سیل است

۴-۳. القای گزاره سوء مدیریت مسئولان در اداره بحران سیل

یکی دیگر از محورهای مورد تأکید رسانه‌های عرب‌زبان که ممکن است بر مخاطب داخلی این رسانه‌ها تأثیر بگذارد، سوء مدیریت مسئولان در رسیدگی به مناطق عرب‌زبان است. در برخی

موارد نیز با تأکید بر نفت‌خیز بودن این مناطق، رسیدگی نکردن به این مناطق را عمدی و ناشی از بی‌توجهی حاکمیت ایران به اعراب می‌دانند.

جدول ۱۰. مصداق القای گزاره سوء مدیریت مسئولان در اداره بحران سیل

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
مدیریت نادرست بحران	فشلت جهود السلطات الإيرانية لتقليل أضرار الفيضانات ما أدى إلى اتساع أبعاد الأزمة في الأحواز الغنبية بذخائر النفط والغاز وتواصل موجات المياه المتدفقة من سدود المحافظات اجتياح المدن واحدة تلو الأخرى لتزحف باتجاه محافظات العراق الشرقية عقب فيضانات مدمرة تركت وراءها خرابا بمحافظات إيران الغربية وشدت عشرات الآلاف في کرمانشاه وکردستان وایلام و لرستان وسط اتهامات للحكومة الإيرانية بـ«سوء إدارة الأزمة» (الشرق الأوسط، ۲۰۱۹/۰۴/۰۸).

۴-۴-۵. برجسته‌سازی ابعاد خسارات و دامن زدن به‌شایعات با هدف ایجاد ترس و دلهره نوع واژگان، صفات و تیت‌های انتخابی برای توصیف سیل خوزستان به‌گونه‌ای است که تشویش و نگرانی از وضع فعلی و آینده را در مخاطب تا حد بالایی افزایش می‌دهد. در این خصوص اغراق نیز چاشنی پوشش رسانه‌ای می‌شود.

جدول ۱۱. مصداق برجسته‌سازی ابعاد خسارات و دامن زدن به‌شایعات با هدف ایجاد ترس و دلهره

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
فاجعه بودن حادثه سیل در منطقه	كارثة تخيم على الأراضي الأحوازية ومصرع شخص بالفيضانات سيطرت كارثة السيول على الأراضي الأحوازية، في الوقت الذي لقي مواطن أحوازي مصرعه في مدينة مسجد سليمان، غرقا في مياه السيول، أمس. وذكر شهود العيان أن المواطن الذي يبلغ من العمر ستة وثلاثين عاما، لقي مصرعه غرقا، إثر اجتياح مياه السيول جميع أرجاء المدينة بسرعة هائلة. وتعيش مدن الأحواز هذه الأيام، تحت وطأة موجة هائلة من السيول، الناجمة عن الأمطار الغزيرة التي تهطل على المدينة منذ أيام (أحوازنا، ۲۰۱۹/۰۳/۲۷).

۵-۴-۵. بازنمایی وجهه‌ای خشن، سرکوبگر و مخوف از سپاه پاسداران و نهادهای امنیتی در روایت شبکه‌های خبری عربی وهابی ماهواره‌ای، سپاه پاسداران و نهادهای امنیتی، کاملاً سپاه و مخدوش بازنمایی می‌شوند و اشاره‌ای به خدمات‌رسانی گسترده آنها به مردم سیل‌زده منتشر نمی‌شود. در واقع، حامیان واقعی مردم سیل‌زده به‌عنوان نیروهایی که به هیچ‌کس رحم نمی‌کنند، بازنمایی می‌شوند.

جدول ۱۲. مصداق بازنمایی وجهه‌ای خشن، سرکوبگر و مخوف از سپاه پاسداران و نهادهای امنیتی

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
نظام علیه مردم سیل‌زده خسونت روا می‌دارد	خبر: فعالان اهوازی گزارش کردند تعدادی از مردم سیل‌زده که قصد ممانعت از شکستن سیل‌بندها توسط نیروهای دولتی را داشتند، به ضرب گلوله کشته و زخمی شده‌اند. اخباری درباره کشته شدن دو تن از این افراد نیز منتشر شده است (العربیه، ۲۰۱۹/۰۴/۰۳).

۵-۴-۶. تخریب اقدامات خدمات‌رسانی سپاه پاسداران

علی‌رغم تمامی اقدامات صورت‌پذیرفته از سوی نیروهای نظامی و انتظامی ایران از جمله سپاه پاسداران، رسانه‌های مورد مطالعه در راستای خط‌مشی ثابت خود مبنی بر سانسور هدفمند اقدامات مثبت نهادهای انقلابی، با برجسته کردن برخی از رویدادهای حاشیه‌ای سعی در تخریب وجهه سپاه و نیروهای آن در میان مخاطبان خود دارند.

جدول ۱۳. مصداق تخریب اقدامات خدمات‌رسانی سپاه پاسداران

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
حضور نیروهای سپاه پاسداران برای خدمت‌رسانی نیست، بلکه برای آسیب رساندن به مردم منطقه است	طاهر سید آل نعمه، در مصاحبه‌ای با شبکه الاحواز گفته هدف از حضور سپاه پاسداران و نیروهای سپاه قدس و شبه‌نظامیان حشدالشعبی در منطقه، سرکوب و برخورد خشن در برابر اعراب منطقه است. (شبکه الاحواز، ۲۰۱۹/۰۴/۱۵).

۵-۴-۷. انگاره‌سازی بحران در مدیریت بحران

پوشش متراکم رسانه‌های خبری عربی وهابی از نارسایی‌های محدود در کمک‌رسانی، صرفاً باهدف بر ساخت انگاره ناکارآمدی حاکمیت و کاهش مشروعیت نظام جمهوری اسلامی انجام

می‌شود. در این رویکرد نقش عامل انسانی و ساختاری در بروز این حوادث بسیار برجسته می‌شود.

جدول ۱۴. مصداق انگاره‌سازی بحران در مدیریت بحران

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
مخالفت مسئولان نظام با کمک به مناطق سیل‌زده	عارض خامنئی مقررًا لحسن روحانی، بتخصیص مبالغ من أموال صندوق التنمیه الوطنیه لمساعده ضحايا الفيضانات فی جنوب غرب البلاد (العربیه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۵).

۸-۴-۵. ناراضی‌های مردم از ضعف امدادرسانی حاکمیت

نحوه تصویرسازی از پوشش خبری سیل در رسانه‌های مذکور به‌گونه‌ای است که مخاطب بپندارد اگرچه امدادرسانی به آسیب‌دیدگان وجود دارد، اما بسیار حداقلی و ناقص است. در این رویکرد اظهارات برخی از افراد ناراضی از خدمات نیروهای امدادی برجسته و پخش و نحوه توزیع کمک‌ها به اهالی مناطق سیل‌زده نارسا و ناکارآمد توصیف می‌شود. لذا برآیند این نوع پوشش خبری، گزاره ناراضی‌های مردمی از خدمات و کمک‌رسانی حاکمیت را به مخاطب القا می‌نماید.

جدول ۱۵. مصداق ناراضی‌های مردم از ضعف امدادرسانی حاکمیت

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
مردم منطقه از وضعیت کمک‌رسانی‌ها ناراضی هستند	روزانه تعداد زیادی ویدیو در فضای مجازی منتشر می‌شود که نشان می‌دهد مردم آواره، از کمبود امکانات، به‌شدت خشمگین هستند و می‌خواهند به خانه‌هایشان برگردند. از سوی دیگر، فعالان محیط‌زیست و کارشناسان، نام سیل تحمیلی را بر این پدیده گذاشته‌اند، چون آبی که سیل را تشکیل می‌دهد، حاصل باز کردن دریچه‌های سد کرخه و باز نشدن دریچه‌های هورالعظیم برای هدایت مسیر آب است که همین باعث عصبانیت مردم سیل‌زده از مسئولان شده است (العربیه، ۲۰۱۹/۰۴/۱۵).

۹-۴-۵. القای دشمنی حاکمیت درباره مردم عرب‌زبان منطقه

رویکرد دیگری که رسانه‌های مورد بررسی دنبال می‌کنند، القای بی‌تفاوتی حاکمیت درباره آلام و رنج‌های مردم سیل‌زده است. در این رابطه برنامه منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران و حضور در سوریه و عراق، از عوامل بی‌تفاوتی حاکمیت به مردم قلمداد می‌شود.

جدول ۱۶. مصداق القای دشمنی حاکمیت درباره مردم عرب‌زبان منطقه

مضمون اصلی متن	متن منتشر شده
نظام با مردم عرب‌زبان دشمنی دارد	چه کسی مسئول این وضعیت بحرانی در الاحواز العربی می‌باشد؟! آن‌ها با ایجاد این سیل‌های ساختگی و هدفمند خواستار نابودی ملت عرب بوده‌اند (جبهه دموکراتیک مردمی الأحواز، ۲۰۱۹/۰۴/۱۱).

۶. نتیجه‌گیری

عناصر و دولت‌های متخاصم، همواره تلاش داشته‌اند که از رسانه در فرصت‌های مختلف، به‌عنوان یک ابزار دیپلماسی عمومی در راستای اهداف سیاسی و متخاصمانه خود درباره جمهوری اسلامی ایران استفاده کنند. در واقع رسانه‌های وابسته به این گروه‌ها و دولت‌ها، از بحث دیپلماسی عمومی عبور کرده و وارد یک جنگ تمام عیار رسانه‌ای شده‌اند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که در عرصه این جنگ رسانه‌ای، مشروعیت‌زدایی از نظام جمهوری اسلامی ایران، هدف راهبردی این رسانه‌ها است. از آنجا که این پژوهش بر رسانه‌های بیگانه عربی با حوزه عرب‌زبان جنوب کشور متمرکز بوده است، مشخص شد که این مشروعیت‌زدایی در راستای نامیدسازی آن بخش از جامعه ایرانی و ایجاد اندیشه تجزیه‌طلبی است.

این رسانه‌ها از یک سو با تمرکز بر شکاف‌های قومیتی و مذهبی، ذیل تصویرسازی از رویداد سیل در مناطق جنوب ایران، به‌دنبال تحریک مردم منطقه بودند تا با القای نادیده انگاشته شدن و ایجاد حس مورد بی‌اهمیتی قرار گرفتن در آن‌ها، مخاطب خود را به این نتیجه برسانند که نظام جمهوری اسلامی ایران، آنان را بیگانه حساب می‌کند و به آن‌ها بی‌توجه است. ایجاد این حس در مخاطب و عمیق شدن شکاف‌های قومیتی و مذهبی، باعث برانگیخته شدن خواسته‌های تجزیه‌طلبانه خواهد شد و مخاطب راه‌هایی از این ظلم را به گفته آنها جدایی از ایران می‌داند. در این زمینه، این رسانه‌ها در کنار تلاش برای عمیق کردن شکاف‌های مذهبی، با تأکید بر تخلیه مناطق سیل‌زده به‌منظور کوچ قومیتی (عرب‌زبان)، تأکید بر مواجهه خشونت‌آمیز با فعالان عرب‌زبان معترض در مناطق سیل‌زده، برجسته‌سازی کنشگری گروه‌های منتقد و ناراضی عرب‌زبان در زمان سیل، استفاده از اسامی مجعول این قبیل گروه‌ها برای شهرها، ترغیب مردم عرب‌زبان منطقه خوزستان به اتحاد برای مقابله با سیل با هدف القای روحیات جدایی‌طلبانه،

تصویرسازی خوشایند از گروه‌های منتقد و ناراضی در قامت امدادگران و فعالان حقوق بشر به دنبال برانگیختن شکاف قومیتی در مناطق سیل زده جنوب کشور بودند.

از سوی دیگر نیز علاوه بر تمرکز بر شکاف‌های قومی و مذهبی، انگاره‌های دیگری را نیز در مدیریت تصویر خود از رویداد سیل در مناطق جنوب کشور به کار گرفتند. انگاره‌هایی که تلاش دارد مخاطب را در نهایت به این مسئله برساند که مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران، فارغ از مسئله قومیت یا مذهب، به طور کلی ناکارآمد هستند و توان رسیدگی به امور جامعه در زمان بحران را ندارند. هدف از بازنمایی اینگونه انگاره‌ها، این است که مخاطب به این نتیجه برسد که نظام جمهوری اسلامی ایران توان مدیریت امور را ندارد و لذا در نهایت مشروعیت نظام از حیث کارآمدی از بین برود.

در این زمینه، این رسانه‌ها از یکسو با طرح ادعای حضور نیروهای حزب الله لبنان و حشدالشعبی عراق، به دنبال زیرسوال بردن عملکرد مسئولان در زمینه استقلال ایران بودند. از سوی دیگر، جهت‌دهی و تحریف در علل حادثه به منظور برساخت وجهه‌ای منفی از نهادهای حاکمیتی، دامن زدن به شایعات مربوط به جلوگیری ورود آب به هورالعظیم به دلیل وجود تأسیسات نفتی، القای گزاره سوء مدیریت مسئولان در اداره بحران سیل، برجسته‌سازی ابعاد خسارات و دامن زدن به شایعات با هدف ایجاد ترس و دلهره، بازنمایی وجهه‌ای خشن از سپاه پاسداران و نهادهای امنیتی، تخریب اقدامات خدمات‌رسانی سپاه پاسداران، القای ناراضیتی مردم از ضعف امدادرسانی حاکمیت و القای بی‌تفاوتی حاکمیت در خصوص مردم، از جمله محورهایی بود که مورد استفاده رسانه‌های معاند عربی قرار گرفت.

درواقع رسانه‌های وابسته به گروه‌ها و دولت‌های متخاصم، دیپلماسی رسانه‌ای با رویکرد برساختی و عامدانه را بر مبنای شکاف قومی و مذهبی قرار داده‌اند. زمان بروز بحران، که سیستم دچار آشفتگی می‌شود، زمان مناسبی برای پیشبرد این هدف است. پژوهش حاضر نشان داد که مشروعیت زدایی از نظام جمهوری اسلامی ایران و افزایش حس جدایی طلبانه در مخاطبان، اهداف اصلی این رسانه‌ها در مواجهه رسانه‌ای با جمهوری اسلامی ایران است.

۷. پیشنهادهای رسانه‌ای

با توجه به موضوع و مسئله بررسی شده، رسانه‌های برون‌مرزی نظام جمهوری اسلامی ایران و به خصوص شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی معاونت برون‌مرزی سازمان صداوسیما، اهمیت

ویژه‌ای برای تنویر افکار عمومی منطقه در خصوص مدیریت بحران‌های داخلی در ایران دارند. نقش این رسانه‌ها در پیشبرد دیپلماسی رسانه‌ای جمهوری اسلامی ایران می‌تواند به صورت فعالانه و در راستای خنثی‌سازی تلاش‌های گروه‌ها و دولت‌های متخاصم باشد. پیشنهاد می‌شود شبکه‌های عرب‌زبان برون‌مرزی مانند العالم، الکوثر و رادیوهای عربی-آفریقایی به این مهم توجه داشته باشند.

پیشنهاد می‌شود این رسانه‌ها، پیش از وقوع حادثه، برنامه‌ریزی لازم برای کنش سریع و به‌موقع در هنگامه بحران را داشته باشند. باید توجه داشت که در بحبوحه بحران، مخاطب در انتظار خبر و کسب اطلاعات جدید است و از این رو، آمادگی بیشتری برای پذیرش محتوای رسانه‌ای دارد. حضور فعال در منطقه بحران، و پوشش سریع و دقیق می‌تواند بسیار اثرگذار باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود رسانه‌های مذکور، بازنمایی صحیح و کاملی از فعالیت‌های ارکان مختلف نظام در زمینه خدمت‌رسانی به بحران‌زدگان ارائه دهد. برجسته‌سازی تلاش‌های بی‌وقفه مسئولان و خدمت‌رسانان به مردم مناطق مختلف به‌ویژه در فضای مجازی می‌تواند در خنثی‌سازی عملیات رسانه‌ای دشمنان کمک کننده باشد.

پیشنهاد می‌شود این رسانه‌ها هر چه بیشتر برای کاهش شکاف‌های قومیتی و مذهبی در جهان اسلام تلاش کنند. از آنجا که تلاش رسانه‌های متخاصم مبتنی بر افزایش این شکاف‌ها است، کاهش این شکاف‌ها می‌تواند باعث یکپارچگی بیشتر جهان اسلام شده و این افزایش یکپارچگی، به انسجام ملی نیز کمک خواهد کرد. به دلیل عرب‌زبان بودن رسانه‌هایی مانند العالم و الکوثر، می‌توان از ظرفیت تاثیرگذاری آن‌ها در مقاطعی بر مردم عرب‌زبان ایران نیز بهره برد. پیشنهاد می‌شود برای اثر پذیری بیشتر پیام مخابره شده در زمان بحران، از کارشناسان مستقل بین‌المللی استفاده شود تا وضعیت عملکرد کشور با بحران‌های مشابه در سطح جهان مورد مقایسه قرار گیرد و مخاطب به‌درکی جامع و ملموس از وضعیت عملکرد مسئولان ایرانی در مقایسه با سایر نقاط جهان دست یابد.

پیشنهاد می‌شود بر اساس یافته‌های این مقاله و مصادیق ارائه شده از رسانه‌های معاند عربی، در مجموعه برنامه‌ای گفتگو محور در شبکه العالم و با حضور کارشناسان ایرانی و غیرایرانی، ابعاد مختلف رویکرد مغرضانه و غیرواقعی رسانه‌های معاند عربی تبیین و تشریح شود. همچنین می‌توان از ظرفیت برنامه‌های مستند نیز برای تبیین این مسئله بهره برد.

منابع و مأخذ

کتاب و مقالات

احمدی، علی (۱۳۹۲)، «مقایسه گفتمان‌های رسانه‌های آمریکا و عربستان درباره نقش جمهوری اسلامی ایران در تحولات خاورمیانه؛ تحلیل گفتمان و سیاست‌های فارسی صدای آمریکا و العربیه (۲۰۱۱ و ۲۰۱۲م)»، تهران: **دانشگاه علامه طباطبائی**.

ایمان، محمدتقی و محمودرضا نوشادی (۱۳۹۰)، «تحلیل محتوای کیفی»، **پژوهش**، سال سوم، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، شماره دو (پیاپی ۶).

بشیر، حسن (۱۳۸۷)، «رسانه‌ها و معناشناسی بحران»، **فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی**، دوره ۱۵، شماره ۵۵، صص ۲۹-۹.

روابط عمومی سازمان پزشکی قانونی ایران (۲۰۱۹/۰۴/۱۴)، «شمار کشته‌های سیل به ۷۶ نفر رسید»، قابل دسترسی در: <https://lmo.ir/news/89491>

ساری، حسین (۱۳۸۸)، **تهدید رسانه‌ای: رادیوهای بیگانه فارس زبان**، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی. شیرازی، محمد (۱۳۷۶)، **جنگ روانی و تبلیغات؛ مفاهیم و کارکردها**، تهران: انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. صلواتیان، سیاوش (۱۳۹۵)، «طراحی الگوی جامع نقش رادیو و تلویزیون‌های محلی و ملی در مدیریت مخاطرات طبیعی ایران»، **فصلنامه مدیریت مخاطرات محیطی**، دوره ۳، شماره ۳، صص ۲۳۲-۲۱۱.

فیروزی، علیرضا (۱۳۹۰)، جایگاه دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، تهران: **دانشگاه علامه طباطبائی**.

مجلس شورای اسلامی (۱۳۸۷)، «قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور»، بازیابی به تاریخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۰، قابل دسترسی در:

<https://rc.majlis.ir/fa/law/show/134208>

مشرق (۱۳۹۸/۰۱/۲۵)، «آخرین آمار از تعداد جان باختگان سیل در کشور»، قابل دسترسی در:

منابع رسانه‌ای

أحوازنا (۲۰۱۹/۰۴/۲۰)، «البرنامج السياسي»، متواجد فی:

<https://www.ahwazna.org/ar/political-program>

أحوازنا (۲۰۱۹/۰۴/۱۸)، «فی ذکری الاحتلال الإيراني المشؤومة للأحواز»، متواجد فی:

<https://www.ahwazna.org/12346/>

أحوازنا (۲۰۱۹/۰۲/۲۷)، «کارتة تخیم علی الأراضی الأحوازیة ومصرع شخص بالفیضانة»، متواجد فی:

<https://www.ahwazna.net/5089/>

الشرق الأوسط (۲۰۱۹/۰۴/۰۸)، «أزمة الفيضانات تحاصر مدن الأحواز بعد مخاطر فی السدود» متواجد فی:

<https://aawsat.com/14741/>

الشرق الأوسط (۲۰۱۹/۰۴/۱۴)، «إيران تستعين بمیلیشياتها فی مناطق الفيضانات»، متواجد فی:

<https://aawsat.com/14747/>

الشرق الأوسط (۲۰۱۹/۰۴/۱۶)، «جدل فی إيران بشأن وحدات «الحشد الشعبي»»، متواجد فی:

<https://aawsat.com/14749/>

الشرق الأوسط (۲۰۱۹/۰۴/۲۰)، «سیول الأحواز... کارته بیئیة و «هندسة» دیموغرافیه»، متواجد فی:
<https://aawsat.com/14753>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۵)، «خطر در کمین است؛ آغاز تخلیه فوری بخش‌هایی از شهر یک میلیون و نیمه اهواز»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/46urx>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۳)، «۲۴ فعال عرب اهوازی به دلیل کمک به آوارگان سیل بازداشت شدند»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/jthyq>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۹)، «آبادان، خرمشهر و شادگان» وضعیت فوق‌العاده گرفتند»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/ztpdn>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۰۳)، «اخبار ضدونقیض از کشته شدن سیل‌زدگان در درگیری در شمال اهواز»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/9b9qu>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۸)، «بازداشت تعدادی از امدادگران «میثاق نصر» توسط اطلاعات سپاه در اهواز»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/2xkqv>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۵)، «خامنئی یرفض إغائة ضحایا الفیضانات من صندوق التنمية»، متواجد فی:

<http://ara.tv/gs9xn>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۵)، «سیل به اهواز تحمیل شد»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/ndxuc>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۸)، «نیروهای حزب‌الله لبنان هم به اهواز آمدند»، قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/v8dzg>

العربیة (۲۰۱۹/۰۴/۱۶)، «پس از حشد الشعبی، نیروهای حزب‌الله لبنان هم به ایران می‌روند» قابل دسترسی در:

<http://ara.tv/ryp5u>

جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز (۲۳/۰۲/۲۰۱۶)، «برنامه سیاسی جبهه دموکراتیک مردمی احواز»، قابل دسترسی در:

<http://alahwaz.com/?p=1034>

جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز (۲۰۱۹/۰۴/۱۱)، «چه کسی مسئول این وضعیت بحرانی در الاحواز العربی می‌باشد؟!»،

قابل دسترسی در:

<http://alahwaz.com/?p=2031/>

جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز (۲۰۱۹/۰۴/۰۴)، «دکل‌های نفت در احواز از جان و کودکان عرب احوازی بالارزش تر

است»، قابل دسترسی در:

<http://alahwaz.com/?p=1958/>

جبهه دموکراتیک مردمی الاحواز (۲۰۱۹/۰۴/۰۸)، «سیل‌ها احواز اشغال شده را درمی‌نوردند و جوانان غیرتمند عرب

رہسپار یاری‌رسانی به سیل‌زدگان هستند»، قابل دسترسی در:

<http://alahwaz.com/?p=1967/>

شبکه الاحواز (۲۰۱۹/۰۴/۱۵)، «نداء من سید طاهر»، متواجد فی:

<https://al-ahwaz.com/>

شبکه جهانی کلمه (۲۰۱۹/۰۴/۰۶)، «درخواست مولانا گرگیج برای کمک‌رسانی فوری به سیل‌زدگان استان لرستان»،

قابل دسترسی در:

<https://www.kalemeh.tv/1398/01/11358/>

تحليل بازنمایی سیل بهار ۲۰۱۹ ایران... ۲۵۷

منظمه مجاهدی خلق ایرانیه (۲۰۱۹/۰۴/۰۶)، «الفيضان في إيران؛ إخلاء قضائين و ۱۲ مدینه و ۱۱۰ قریه فی خوزستان»، متواجد فی:

<https://arabic.mojahedin.org/>

منابع انگلیسی

- Birkland, T (1997), **After Disaster: Agenda setting, public policy, and focusing events**,. Washington DC: Georgetown University Press.
- Fletcher School for international affairs (2001), what is Public Diplomacy? Retrieved from Fletcher School for international affairs: <http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.html>
- Gans, H. J (1979), **Deciding What's News: A Study of CBS Evening News, NBC Nightly News, Newsweek and Time**, New York: Pantheon.
- Hall, S (1997), **Cultural Representation and Signifying Practice**, London: Sage.
- Hall, S., & Jhally, S (2007), **Representation & the Media**, Northampton: Media Education Foundation.
- Izadi, F., & Saghaye-Biria, H (2007), "A Discourse Analysis of Elite American Newspaper Editorials: The Case of Iran's Nuclear Program", **Journal of Communication**, VOL 31, NO 2, PP: 140-165.
- Mughees-uddin (1995), "Image of Iran in the Western media", **Iranshenasi Quarterly Journal**, VOL 38, NO 4, PP: 32-48.
- Signitzer, B., & Coombs, T (1992), Public Relations And Public Diplomacy: Conceptual Divergence, **Public Relations Review**, VOL 18, NO 2, PP: 17-47.
- Telg, R., & Raulerson, B (2000), **Firefighter Public Information Officers' Communication Effectiveness with the Media during the 1998 Florida**, Florida.
- Waller, M. J (2007), **The Public Diplomacy Reader**, Washington: The Institute of World Politics.